

www.oljan.fo

Jan Müller

19 - 02 - 2013

Føroyar met í lønum uttanlands

? Metstórur partur av lønarinntøkunum hjá føroyingum verður vunnin uttanlands sigur Hagstova Føroya. Hetta mugu sigast at vera rættiliga hugvekjandi tíðindi. Tað, sum helst mong hava roknað við, nevniliga at økta talið av eitt nú føroyskum handverkarum í altjóða olju- og fráländavinnuni, fyrr ella seinni má siggjast aftur í føroysku lønarhagtølunum. Hagstovan sigur, at lønir frá føroyingum í vinnu uttanlands vóru í 2011 tilsamans 850 mió. kr. Hetta svarar til 11% av øllum lønum, vunnar í Føroyum og uttanlands.

?Roknað í mun til bruttotjóðarúrtøkuna, svara hesar lønir frá uttanlandsvinnu til 6,5 prosent. Samanbera vit við onnur lond í Evropa, eru Føroya tað landið, sum fær nógv tað størsta ískoytið til búskapin frá lønum, sum verða tjentar uttanlands.? Lønarflytingar millum Føroyar og útheimin eru lønarinntøka, sum øðrumegin er forvunnin hjá útlenskum arbeiðsgevara uttanfyri Føroyar, og hinumegin er lønir, sum føroyskir arbeiðsgevarar hava goldið útlendingum, sum hava arbeiðt í Føroyum. Føroyingar, sum arbeiða uttanlands, arbeiða á landi (t.d. handverkarar), á sjónum (DIS, NIS, í fráländavinnu og á útlenskum fiskiskipum) ella í luftini (sum t.d. flogskiparar). Lønirnar uttanlands øktar nógv og støðugt síðani 2004? Á myndini niðanfyrri sæst, at lønir frá føroyingum, sum arbeiða uttanlands, hava seinastu árin givið vaksandi íkast til føroyska samfelagið. Henda lønarinntøkan lá um stívliga 300 mió. kr. árin 1998-2004. Men síðani tá er hon vaksin í stórum á hvørjum ári, so at í 2011 arbeiðdu føroyingar uttanlands fyri 850 mió. kr. ?Hinumegin eru lønarútreiðslurnar til fólk, sum hava arbeiðt í Føroyum men búð uttanlands, eisini vaksnar nakað síðani 2004, úr uml. 100 til uml. 200 mió. kr. Eitt lítið fall varð av fíggjarkreppuni í 2008, men í 2011 eru hesar lønarútreiðslurnar næstan komnar upp aftur á sama støði sum áðrenn fíggjarkreppuna. Lønarflytingarnar til Føroya verða

roknaðar sum inntøka og flytingarnar úr Føroyum sum útreiðsla. Úrslitið av inntøkum og útreiðslum er javnin, sum er lýstur við javnt veksandi stabbunum á mynd og í tølum í talvu. Her sæst, at javnin ella nettolønarinntøkan - er vaksin úr 250-300 mió. um árið 1998-2004 til 666 mió. kr. í 2011. Lønarflyingar partur av gjaldsjavnanum? Henda uppgerðin av lønarflyingunum millum Føroyar og útland er ein partur av inntøkuflyingunum í uppgerðini av gjaldsjavnanum. Umframt lønarflyingar fevna inntøkuflyingar eisini um ognarinntøkur. Hesin partur verður viðgjørdur í eini komandi tíðindagrein skrivar hagstovan á síni heimasíðu. Útgreinandi tøl viðvíkjandi Gjaldsjavnanum eru at síggja í hagtalsgrunninum Tøl sum tala Tølini, sum her verða lögð fram, eru í veruleikanum rættiliga hugvekjandi - at heili 11% av øllum okkara lønum koma av uttanlandsinntøkum! Og tá vit samanbera við onnur lond, so liggja vit himmalhøgt yvir øll onnur lond, í mun til hvussu stórir partur av lønarinntøkunum koma av uttanlandsinntøkum. Ein kann so spyrja, um tað er gott ella ringt. Tá tað snýr seg um at útvega føroyingum, sum hava ilt við at fáa arbeiði her heima, arbeiðsmøguleikar í útlandinum, kann hetta bara vera gott. Og eisini tá talan er um at fáa royndir, nýggja vitan og avbjóðingar. Táíð tað snýr seg um nýggjar vinnur sum t.d. olju- og frálavavinnu - er tað allarhelst gott. Uppdyrka nýggja vitan og førleikar og inntøkumøguleikar. Í øðrum førum vil onkur siga - kanska eitt armóðstekin um okkara samfelag, at okkara arbeiðsmarknaður ikki er kappingarførur í mun til grannalondini. So fyri ikki at tala um, at stórir partur av hesum inntøkum ikki rindar skatt til at fíggja okkara samfelag við, tó so at størsti parturin av lønarinntøkunum eftir skatt verður brúktur og liggur eftir í tí føroyska samfelagnum. Hinvegin kann hetta eisini verða tekin um, at Føroyar eru væl við í altjóðagerðini. Hetta eru í hvussu er tøl, sum tala og sum eiga at skapa grundarlag undir einum sakligum og breiðum samfelagskjaki. Oljan.fo hevur spurt Hagstovuna, um til ber at siga, úr hvørjum landi og hvørjum vinnugreinum hesar inntøkur koma frá, so vita tey tað ikki. Hetta eru upplýsingar frá TAKS til gjaldsjavnauppgerðina, so her finnast ikki land ella vinnugreinabýti. Men til ber sjálvandi at gita, og er her eitt kvalifiserað git, at nógvar av umrøddu lønarinntøkum stava frá øktu føroysku luttøkuni í aljtóða olju- og frálavavirkseminum, her kanska ikki minst í Norra. Myndir í løtuni arbeiða 200 til 300 føroyskir handverkarar í norsku oljuvinnuni, sum eitt nú her á skipsasmiðjuni hjá Westcon í Ølen. Myndatøka Faroephoto við Ólavi Fredriksen